

Bruselj, 29. januar 2024
(OR. en)

5908/24

DEVGEN 13
SAN 49
ACP 15
RELEX 123
SUSTDEV 14
ONU 11
CONUN 26

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj: Generalni sekretariat Sveta

Datum: 29. januar 2024

Prejemnik: delegacije

Št. predh. dok.: 5495/24

Zadeva: Globalna zdravstvena strategija EU – Boljše zdravje za vse v
spreminjajočem se svetu.
– sklepi Sveta (29. januar 2024)

V prilogi vam pošiljamo sklepe Sveta o Globalni zdravstveni strategiji EU – Boljše zdravje za vse v spreminjajočem se svetu, ki jih je Svet odobril na 4003. seji 29. januarja 2024.

**Sklepi Sveta o Globalni zdravstveni strategiji EU
– Boljše zdravje za vse v spreminjajočem se svetu**

1. Svet Evropske unije pozdravlja sporočilo Komisije z naslovom Globalna zdravstvena strategija EU – Boljše zdravje za vse v spreminjajočem se svetu¹. Ponovno potrjuje vodilno vlogo EU in njenih držav članic pri spodbujanju svetovnega zdravja, skupaj s partnerji in na podlagi solidarnosti, človečnosti, pravičnosti, enakosti spolov in spoštovanja človekovih pravic.
2. Svet priznava, da je najvišji dosegljiv standard telesnega in duševnega zdravja človekova pravica, in poudarja, da je zdravje osnovni pogoj za trajnostni razvoj, ki pomembno vpliva na varnost, stabilnost in blaginjo vseh družb, tudi v EU. Priznava, da so prizadevanja za enakost spolov, boj proti škodljivim spolnim stereotipom ter boj proti stigmatizaciji in diskriminaciji bistvenega pomena za doseganje dobrega zdravja vseh. Za svetovno zdravje so potrebni učinkovit multilateralizem in vključujoča večdeležniška partnerstva; je ključni steber zunanje politike EU in bistveni dejavnik pri krepitvi na pravilih temelječega mednarodnega reda. Svet nadalje poudarja, da morajo imeti EU in njene države članice vodilno vlogo pri zagotavljanju, da bo svetovno zdravje ostalo pomembna tema v mednarodnih razpravah.

¹ 15585/22 – COM(2022)675: Sporočilo Komisije: Globalna zdravstvena strategija EU – Boljše zdravje za vse v spreminjajočem se svetu.

3. Svet poudarja, da izkušnje, pridobljene med pandemijo COVID-19 in v drugih izrednih zdravstvenih razmerah, svetovni zdravstveni trendi, trojna kriza planeta zaradi podnebnih sprememb, izgube biotske raznovrstnosti in onesnaževanja ter hitro spreminjajoče se geopolitično okolje kažejo na to, da potrebujemo prenovljen pristop k svetovnemu zdravju za spodbujanje in varovanje zdravja, da bi preprečevali svetovne grožnje za zdravje, se pripravili nanje in se borili proti njim z zagotavljanjem zdravstvene varnosti, krepitevijo zdravstvenih sistemov in spodbujanjem splošnega zdravstvenega varstva, pa tudi z obravnavo dejavnikov zdravja ter spodbujanjem zdravega življenja in dobrega počutja v skladu z Agendo 2030 in njenimi cilji trajnostnega razvoja.
4. Svet opozarja na sporočilo Komisije iz leta 2010² in sklepe Sveta o vlogi EU na področju zdravja na svetovni ravni³ ter poudarja, da EU s političnim vodenjem, finančnimi prispevki in tehničnim strokovnim znanjem pomembno prispeva k reševanju življenj in spodbujanju zdravja. Svetovno zdravje je steber strategije Global Gateway⁴ in osrednja tema v svetovnih, regionalnih in dvostranskih partnerstvih EU, tudi v okviru globalnega pristopa k raziskavam in inovacijam⁵ ter več pobud Ekipe Evropa. Svet ostaja zavezan usklajenosti politik in pristopu, ki temelji na človekovih pravicah, ter poleg tega priznava, da prispevki EU h globalnemu zdravju presegajo zdravstveni sektor in zadevajo tudi področja, kot so mir in varnost, kmetijstvo, podnebje in okolje, izobraževanje, raziskave in inovacije, prehrana in prehranska varnost, socialna zaščita, trgovina ter voda, sanitarna oskrba in higiena (WASH).

² 8281/10 – COM(2010)128: Sporočilo Komisije: Vloga EU na področju zdravja v svetu.

³ 9644/10 – Sklepi Sveta o vlogi EU na področju zdravja na svetovni ravni.

⁴ 14675/21 – JOIN(2021)30: Skupno sporočilo: Strategija Global Gateway.

⁵ 8979/21 – COM(2021)252: Sporočilo o globalnem pristopu k raziskavam in inovacijam.

5. Svet opozarja, da je v nedavno sprejetih sklepih pozval h krepitvi multilateralizma⁶, poudaril pomen svetovnega zdravja v okviru krepitve evropske zdravstvene unije⁷ ter vodilno, usklajevalno in normativno vlogo Svetovne zdravstvene organizacije (SZO) na področju svetovnega zdravja⁸ in pomen pristopa „eno zdravje“⁸, obravnaval antimikrobno odpornost⁹ in zagotovil dostop do vode, sanitarne oskrbe in higiene (WASH)¹⁰, poudaril medsebojno povezavo med zdravjem, dobrim počutjem in gospodarsko rastjo¹¹, se zavezal zaščititi vseh otrok¹² ter spodbujanju vključevanja in angažiranosti mladih¹³, izrazil ambicijo EU, da do leta 2050 postane podnebno nevtralna¹⁴, in pozval k boju proti dezinformacijam¹⁵. Svet nadalje opozarja na načelo, da nihče ne sme biti zapostavljen, ter na enakost in novo evropsko soglasje o razvoju¹⁶, v katerem je poudarjeno svetovno zdravje kot del odzivanja EU na Agendo 2030, in izpostavlja, da ostaja EU zavezana promoviranju, varstvu in uveljavljanju vseh človekovih pravic ter doslednemu in učinkovitemu izvajanju Pekinških izhodišč za ukrepanje in akcijskega programa Mednarodne konference o prebivalstvu in razvoju (ICPD), pa tudi sklepnih dokumentov konferenc o njunem pregledu; v zvezi s tem bo še naprej dejavna tudi na področju spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic. Ob tem znova potrjuje zavezanost zagovarjanju, varstvu in uresničevanju pravice vseh posameznikov, da imajo popoln nadzor nad tem, kar je povezano z njihovo spolnostjo ter spolnim in reproduktivnim zdravjem, ter da o tem odločajo svobodno in odgovorno, brez diskriminacije, prisile in nasilja. Poleg tega poudarja, da je v zvezi s spolnim in reproduktivnim zdravjem potreben vsesplošen dostop do kakovostnih in cenovno dostopnih celostnih informacij, izobraževanja, vključno s celostno spolno vzgojo, ter storitev zdravstvenega varstva.

⁶ 10341/19 – Sklepi Sveta o ukrepih EU za krepitev multilateralizma.

⁷ 14886/21 – Sklepi Sveta o krepitvi evropske zdravstvene unije.

⁸ 12957/20 – Sklepi Sveta o vlogi EU pri krepitvi Svetovne zdravstvene organizacije.

⁹ 9112/20 – Sklepi Sveta o posebnem poročilu Evropskega računskega sodišča št. 21/2019.

¹⁰ 13440/21 – Sklepi Sveta o vprašanju vode pri zunanjem delovanju EU.

¹¹ 13432/19 – Sklepi Sveta o ekonomiji blaginje.

¹² 10024/22 – Sklepi Sveta o strategiji EU o otrokovih pravicah.

¹³ 8629/20 – Sklepi Sveta o mladih v zunanjem delovanju.

¹⁴ 5263/21 – Sklepi Sveta o podnebni in energetski diplomaciji: uresničevanje zunanje razsežnosti evropskega zelenega dogovora.

¹⁵ 14064/20 – Sklepi Sveta o krepitvi odpornosti in preprečevanju hibridnih groženj, tudi dezinformacij v okviru pandemije COVID19.

¹⁶ 10108/17 – Novo evropsko soglasje o razvoju (2017): „Naš svet, naše dostojanstvo, naša prihodnost“.

Prizadevanja bi morala temeljiti na akcijskem načrtu EU za človekove pravice in demokracijo za obdobje 2020–2024¹⁷, sklepih Sveta o akcijskem načrtu za mlade v zunanjem delovanju EU¹⁸ in strategiji o pravicah invalidov¹⁹. Svet ugotavlja, da je Evropska komisija sprejela strategiji za enakost spolov²⁰ in LGBTIQ²¹ ter tretji akcijski načrt za enakost spolov z naslovom „Ambiciozna agenda za enakost spolov in krepitev vloge žensk v zunanjem delovanju EU za obdobje 2021–2025“, ki ga je predsedstvo pozdravilo v sklepih.

6. Svet poudarja, da morajo EU in njene države članice v okviru svojih mandatov in pristojnosti izkoristiti priložnost za okrepitev svojega vpliva v vlogi globalnega in regionalnega akterja, da bi konkretno in merljivo prispevale k bolj zdravemu in varnejšemu svetu, tudi na nestabilnih območjih, ki so jih prizadele krize in konflikti. V zvezi s tem Svet poziva k večjim ambicijam na podlagi celostnega pristopa, ki ni usmerjen samo na reševanje življenj ter zmanjševanje pojavljanja in širjenja bolezni, ampak tudi na spodbujanje zdravja in dobrega počutja, vključno z duševnim zdravjem ter bojem proti diskriminaciji in stigmatizaciji, zlasti za ženske in dekleta, otroke in mlade, starejše, invalide, LGBTI osebe, domorodna ljudstva ter osebe in skupnosti v ranljivem in marginaliziranem položaju, pa tudi migrantsko in razseljeno prebivalstvo. Svet se zavezuje, da se bo boril proti večplastnim in presečnim oblikam diskriminacije, da bi zagotovili pristop, ki temelji na človekovih pravicah, in odpravljali neenakosti. Ta prizadevanja bi morala potekati v okviru treh dopolnjujočih se prednostnih nalog strategije; to so:

- a) **zagotavljanje boljšega zdravja in dobrega počutja ljudi v celotnem življenjskem obdobju** – da se jim omogoči, da se izognejo boleznim in ostanejo zdravi – vključno z delovanjem v zvezi z dejavniki zdravja v vseh sektorjih in družbah, od podnebja in okolja do izobraževanja ter vode, sanitarne oskrbe in higiene, odpravljanja revščine, neenakosti in neenakosti spolov, preprečevanja humanitarnih kriz in odzivanja nanje, izboljšanja dostopa do varne, zadostne, hranljive in zdrave prehrane ter reševanja problemov v zvezi z uporabo tobaka in škodljivim uživanjem alkohola kot dejavnikov tveganja za bolezni in umrljivost;

¹⁷ 7029/20 – JOIN(2020)5: Akcijski načrt EU za človekove pravice in demokracijo za obdobje 2020–2024.

¹⁸ 15322/22 – Sklepi Sveta o akcijskem načrtu za mlade v zunanjem delovanju EU.

¹⁹ 6268/21 – COM(2021)101: Unija enakosti: strategija o pravicah invalidov za obdobje 2021–2030.

²⁰ 6678/20 – COM(2020)152: Unija enakosti: strategija za enakost spolov za obdobje 2020–2025.

²¹ 13081/20 – COM(2020)698: Unija enakosti: strategija za enakost LGBTIQ oseb za obdobje 2020–2025.

- b) **krepitev zdravstvenih sistemov in spodbujanje splošnega zdravstvenega varstva** – da bi izboljšali pravični dostop do kakovostnih, dostopnih, sprejemljivih in razpoložljivih zdravstvenih storitev, vključno s storitvami na področju spolnega in reproduktivnega zdravja – s poudarkom na primarnem zdravstvenem varstvu, udeležbi in sodelovanju skupnosti, bistvenih funkcijah javnega zdravja, raziskavah in digitalizaciji, usposobljenem in zadostnem zdravstvenem osebju, pravičnem dostopu do cenovno dostopnih kakovostnih zdravstvenih proizvodov, tudi z lokalno proizvodnjo ter ustreznim in vzdržnim financiranjem zdravstva, vključno s spodbujanjem nacionalnega financiranja zdravstva, izboljšanjem preglednosti, prevzemanja odgovornosti in integritete ter bojem proti korupciji;
- c) **preprečevanje nevarnosti za zdravje, vključno s pandemijami, in boj proti njim z uporabo pristopa „eno zdravje“** – da bi preprečevali in ublažili prihodnje zdravstvene krize ter njihove zdravstvene, socialne in gospodarske posledice – med drugim z izboljšano odpornostjo in učinkovitimi mehanizmi za preprečevanje, pripravljenost in odzivanje, vključno z integriranim in sodelovalnim nadzorom in spremljanjem, okrepljeno delovno silo v javnem zdravstvu in boljšim dostopom do zdravstvenih protiukrepov ter prostovoljnim prenosom tehnologije, zapolnjevanjem vrzeli v svetovnem upravljanju, pravno zavezujočim sporazumom o pandemiji²² in okrepljenim mednarodnim zdravstvenim pravilnikom, okrepitevijo boja proti protimikrobni odpornosti ter zagotavljanjem vodilne vloge na nacionalni, regionalni in svetovni ravni.

²² Sklep Sveta (EU) 2022/451, Sklep SSA2(5) Generalne skupščine Svetovne zdravstvene organizacije.

7. Svet ugotavlja, da strategija predstavlja novo paradigmo, ki vključuje vsa ustrezna področja zunanje politike in je tesno povezana z notranjimi politikami. Za njeno uspešno izvajanje so potrebni inovativen, celosten, usklajen in na dokazih temelječ pristop, novi in različni načini razmišljanja in dela, odpravljanje vrzeli v znanju ter doseganje skladnosti med nacionalnimi in mednarodnimi ukrepi EU. To vključuje krepitev multilateralnega sistema in pospeševanje pravičnih in vzajemno koristnih globalnih, regionalnih in dvostranskih partnerstev, ki temeljijo na solidarnosti, skupne in deljene odgovornosti, spodbujanje pripravljenosti, odpornosti in odprte strateške avtonomije ter večsektorski pristop zdravja v vseh politikah, ki vključuje vsa zadevna področja politike in instrumente, ki so na voljo. Svet poudarja, da je treba zagotoviti skupno povečano financiranje za svetovno zdravje na svetovni, regionalni in nacionalni ravni, tudi z nepovratnimi sredstvi in inovativnim financiranjem, podpiranjem mobilizacije domačih virov v partnerskih državah ter spodbujanjem odprte in predvidljive trgovine. V zvezi s tem ponovno poudarja zavezo, da bo vsaj 20 % uradne razvojne pomoči, financirane v okviru uredbe o Instrumentu za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa (NDICI – Globalna Evropa), namenjenih socialnemu vključevanju in človekovemu razvoju.
8. Svet pozdravlja strategijo ter poziva Komisijo, visokega predstavnika in države članice, naj v okviru svojih mandatov in pristojnosti uporabljajo vodilna načela in po potrebi izvajajo v njej predlagane smernice za ukrepanje in pobude, vključno s:
- a) sprejemanjem konkretnih ukrepov za spodbujanje svetovnega zdravja v vseh zadevnih sektorjih, vključno z javnim zdravjem, podnebjem in okoljem, raziskavami in inovacijami, digitalizacijo, izobraževanjem, socialno zaščito, vodo in sanitarno oskrbo, kmetijstvom in prehranskimi sistemi, bojem proti korupciji, trgovino, mednarodnim razvojnim sodelovanjem, mehanizmi civilne zaščite in humanitarno pomočjo, ter v vseh ustreznih proračunskih finančnih instrumentih in finančnih institucijah EU, z izvajanjem pristopa, ki vključuje vprašanje zdravja v vse politike, in spodbujanjem sinergij z ustreznimi okviri, pobudami in politikami EU ter krepitevijo preobrazbenega pristopa, ki obravnava temeljne vzroke neenakosti med spoloma;
 - b) krepitevijo zmogljivosti in izboljšanjem usklajevanja, tudi z neformalnim sodelovanjem, da bi izboljšali učinkovitost in učinek pobud in ukrepov, zagotovili skupno in enotno udejstvovanje EU in njenih držav članic v ustreznih mednarodnih forumih ter izboljšali dialog in skupna prizadevanja na področju komuniciranja na večstranski, regionalni in nacionalni ravni;

- c) proaktivno in konstruktivno vlogo pri krepitvi večstranskega sodelovanja z odpravo obstoječih vrzeli v svetovnem upravljanju ter zagotavljanjem dopolnjevanja in skladnosti delovanja, v središču katerega je okrepljena in učinkovitejša, odgovornejša in trajnostno financirana SZO, pri čemer je treba upoštevati dejstvo, da bi lahko ustrezne strukture Sveta razpravljale in odločale o tem, da bi EU zaprosila za status uradne opazovalke v SZO;
 - d) razširitvijo dvostranskih, regionalnih, nadregionalnih in globalnih partnerstev v skladu s prednostnimi nalogami, opredeljenimi v strategiji, ter zagotavljanjem prilagojenega odzivanja državam in regijam na podlagi pristopa Ekipe Evropa, izvajanjem pobud Ekipe Evropa, tudi s podpiranjem lokalnih skupnosti in organizacij civilne družbe, ter dejavnim vključevanjem v dejavnosti za ozaveščanje, kot so politični dialogi in dialogi o človekovih pravicah s partnerskimi državami;
 - e) rednim ocenjevanjem, najpozneje od leta 2024 naprej, napredka, doseženega pri izvajanju strategije, in njenega učinka.
9. Pri uresničevanju ciljev in prednostnih nalog strategije Svet poziva k stalnemu sodelovanju civilne družbe, akademskih krogov, zasebnega sektorja, EIB in EBRD ter drugih evropskih razvojnih bank in finančnih institucij, sistema ZN, vključno s SZO, in drugih ustreznih akterjev, Svetovne zveze za cepiva in imunizacijo (GAVI) ter Globalnega sklada za boj proti aidsu, tuberkulozi in malariji.
10. Poleg tega Svet poziva službe Komisije in ESZD, naj:
- a) v EU vzpostavijo usklajeno zdravstveno diplomacijo na svetovni ravni, ki bo temeljila na obstoječih zmogljivostih in jih čim bolje izkoristila, na podlagi pristopa Ekipa Evropa in ob usklajevanju z državami članicami;
 - b) okrepijo zmogljivosti na področju svetovnega zdravja v ključnih delegacijah EU, pri čemer naj razmislijo tudi o napotitvi nacionalnih strokovnjakov;
 - c) spremljajo in ocenjujejo izvajanje strategije in njen učinek z uporabo integriranega in participativnega okvira, ki ga je treba razvijati v tesnem sodelovanju z državami članicami, ter na podlagi obstoječih orodij za spremljanje in ocenjevanje ter okrepljenih prizadevanj za zbiranje podatkov, razčlenjenih po starosti in spolu, pripravljajo poročila o napredku in sklicujejo letna srečanja za razpravo o napredku, vključno s forumom za svetovno zdravstveno politiko.